

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष २, अंक ८(३)]

शुक्रवार, एप्रिल १, २०१६/चैत्र १२, शके १९३८

[पृष्ठे ३, किंमत : रुपये २६.००

असाधारण क्रमांक १४

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधानसभेत दिनांक १ एप्रिल २०१६ रोजी पुरःस्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

L. A. BILL No. XII OF 2016.

A BILL

FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA SLUM AREAS
(IMPROVEMENT, CLEARANCE AND REDEVELOPMENT) ACT, 1971.

सन २०१६ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १२.

महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१ यामध्ये
आणखी सुधारणा करण्याकरिता विधेयक.

ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, सन १९७१ १९७१ हा महाराष्ट्र राज्यात लागू असताना त्यात आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या चा महा. सदुसष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—
२८.

(१)

संक्षिप्त नाव व १. या अधिनियमास, महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, २०१६ असे प्रारंभ. म्हणावे.

सन १९७१ चा २. महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश महाराष्ट्र “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) याच्या विद्यमान कलम १६ ला त्याचा पोट-कलम (१) असा अधिनियम क्रमांक क्रमांक देण्यात येईल आणि अशाप्रकारे क्रमांक दिलेल्या पोट-कलम (१) नंतर पुढील पोट-कलम जादा दाखल २८ याच्या कलम करण्यात येईल :-
१६ची सुधारणा.

“(२) मुंबई शहरातील झोपडपट्ट्यांमध्ये १ + १ खोल्या असलेली घरे जेथे अस्तित्वात आहेत व त्यापैकी तळ मजल्यावरील घर झोपडीमालकाचे असून वरच्या मजल्यावरील घर त्यांनी अन्य व्यक्तीस विकले असल्यास व ती व्यक्ती त्या ठिकाणी सलग २० वर्षांहून अधिक काळ राहत असल्यास तसेच, त्या व्यक्तीने त्यांच्या नावाचा अंतर्भाव असलेली शिधापत्रिका, मतदार यादी, वीज बिल इत्यादी पुरावे सादर करून त्यांच्या वास्तव्याचा हक्क प्रस्थापित केल्यास अशी व्यक्ती पुनर्विकासात मिळणारे घर मिळण्यासाठी पात्र राहील.”

सन १९७१ चा
महा. अधिनियम
क्रमांक २८ याच्या
कलम ३५ची
सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३५ मध्ये,—

(क) पोट-कलम (१अ) च्या उप-खंड (ब) मध्ये, पुढील परंतुक दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु, तक्रार निवारण समितीने अपीलावर दिलेल्या निर्णयामुळे झोपडीधारकाचे समाधान न झाल्यास त्याला त्यावर दिवाणी न्यायालयात दाद मागता येईल.”

(ख) पोट-कलम (५) मध्ये “तक्रार निवारण समितीने” या शब्दाऐवजी “दिवाणी न्यायालयाने” हे शब्द दाखल करण्यात येतील.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन.

महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१ मध्ये झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेसंबंधातील विविध तक्रारी दूर करण्यासाठी कलम ३५ अन्वये तक्रार निवारण समिती घटित करण्याची तरतूद आहे. तथापि, तक्रार निवारण समितीने दिलेल्या निर्णयामुळे व्यथित झालेल्या झोपडीधारकास दिवाणी न्यायालयात दाद मागण्याचा अधिकार नसल्याने त्याची एकप्रकारे मुस्कटदाबी झाली आहे. झोपडीधारक कायदेशीर बाबींची पूर्तता करीत असल्यास व त्याच्यावर अन्याय होत असल्यास त्या अन्यायाविरुद्ध दिवाणी न्यायालयात अल्पखर्चात दाद मागण्याचा त्याचा अधिकार शाबूत राहणे आवश्यक आहे. झोपडीधारकास मा. उच्च न्यायालयात रिट याचिका करणे त्याच्या आर्थिक कुवतीबाहेर असते. अशा परिस्थितीत त्याला किमान दिवाणी न्यायालयात जाण्याची मुभा असणे तसेच, दिवाणी न्यायालयास कोणताही मनाई आदेश मंजूर करण्याचे अधिकार असणे अत्यंत आवश्यक झाले आहे.

मुंबई शहरातील बऱ्याच झोपडपट्ट्यांमध्ये १ + १ खोल्या असलेली घरे अस्तित्वात आहेत. त्यापैकी बऱ्याच झोपडीधारकांनी तळ मजल्यावरील घर स्वतःच्या वापरात ठेऊन वरच्या मजल्यावरील घर विकले असल्याचे आढळून येते. अशा रीतीने विक्रीच्या माध्यमातून खरेदी केलेल्या वरच्या मजल्यावरील घरात वर्षानुवर्षे राहत असलेली व्यक्ती झोपडपट्टीचा पुनर्विकास होताच घर मिळण्यासाठी पात्र होत नाही. इतके वर्षे त्या घरात वास्तव्य केल्यानंतरही त्या व्यक्तीस कुटुंबासह बेघर व्हावे लागते. मानवतेच्या दृष्टीकोनातून त्यांनाही न्याय मिळणे आवश्यक असल्याने सदरहू अधिनियमात आवश्यक ती सुधारणा करणे इष्ट झाले आहे.

वरील उद्दिष्टे साध्य करणे, हा या विधेयकाचा हेतू आहे.

विधान भवन :

मुंबई,
दिनांक १२ जानेवारी २०१६.

सुनिल प्रभु,
प्रभारी सदस्य.

विधान भवन :

मुंबई,
दिनांक १ एप्रिल २०१६.

डॉ. अनंत कळसे,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा.